

TELEGRAFUL ROMANU

Nº 13. ANULU XVIII.

Telegraful este de două ori pe săptămâna; joi și Duminică. — Prenumeratia se face în Sabiu la expediția îndată pe afara la c. r. poste, în bani și prin scrisori francate, adresate către expediția Preștiului prenumerat în an pentru Sabiu este pe an 7. fl. v. a. sau pe o jumătate de an 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciale din Monarchie pe un an și fl. era pe jumătate de an 4. fl. v. a. Fiecare principie și teritoriul străin pe an 12 fl. fl. an. 6. fl. v. a.

Inserațele se plătesc pentru între 6. fl. cu 7. fl. și 1. fl. pentru a doua ora cu 5. fl. și pentru a treia repetare cu 3. fl. cr. v. a.

Sabiu, în 12/24 Februarie 1870.

Evenimente politice.

Cetățunea provincială a conființilor militari înțea totușu deslegată. Pasă în carea se astă, nu se spune ca e desbaterea între Brest și Lyon și, ambii ministri de finanțe, celu dințău în Cis — și celu de alu doilea în Transilvania. Ea se vede dăra ca a devenit o cetățune de bani și după ce se va regula odată, provincială a se executa de regimul unguresc.

In lipsă de alte evenimente mai momentuoase și mai „politice“ se scrie ca contele Beust a facut pasi energici în România, că nu cumva sa se voteze canonele syllabului. Conte cancelariu, se dice mai departe, a amenintat că la intemplantare, că acele sa se voteze de conciliu, va respunde cu secularizarea averei bisericesci r. c. din Austro-ungaria.

O alta intemplantare iera de pondu mai secundariu politicu, cărei inse în unele cercuri se adscrive mari consecințe este venirea unui Klaczko în cancelariu imperial. Aceasta persoana ar fi se aiba însemnată de a lamuri mai chiar directiunea politica esterna a cancelariului imperial. K. Z. observă ca din venirea acestui barbat la Vienă și din articulii ce i-a scrisu densulu despre Austria în „Revista de două lumi“, se vede apriat ca este o reacțiune asupră agitațiunilor „Gazetei de Moscă“ și lucubrațiunile generalului Fajdijew în scrierea sea „Puterea armata a Russiei.“

Cu ocazia acăstăi mai facem uinele eserțe mici din cele cuprinse în memorabilă scriere a generalului rusescu, după care Austria este înimicul Russiei celu mai periculosu. În mâna Austriei, dice acelă-si, se află chiaia puștiunii strategice în Orientu.

Ceea ce e și mai însemnată este marturisirea generalului, că imperatiua grecă nu se mai poate face. În impregurările de fată acăstă e o chimera, pentru că majoritatea populației din peninsula balcanică este de rasă albă, română și slaviană. Prestigiul din impregurarea acăstăi nu-l are Rusia, ci Austria, pentru că cesta din urma are pre malul stâng al Savei influența materială, avându popore de aceeași origine între marginile sale și prin acestea influența morale pre parte a stângă a acestui fluviu.

Dlu Klaczko dice K. Z. va avea să cultive unu câmpu forte largu prin activitatea sea publicistica. „Dăa se consideră discordantia Austriei și miscrea Poloniei de o binefacere pentru Russia, atunci Fajdijew are merite mari pentru patria sea,“ încheia în modu oraculosu K. Z.

Nu este demultu de cându să deschisă parlamentul federală nemtesci. Cuventul de deschidere, său mesagiul, este în sine pacnicu. În mesajul este o alianță cu staturile din partea de media-di a Germaniei, care să resimtă forte taro în Parisu. Diuariul inspirat de ministrul de externe din Francia, ni se pare indată a două și după ce i-a ajuns la cunoștința mesagiului, a spusu publicului cău este Francia de gelosă pentru susținerea păcei de Pragă (1866). Aceste scânteimi politice urmate în graba ună intrătă, au mai produsu și alta: scirea despre inițiativa ce va Francia să o ia în afacerea Schleswigului nordicu. Tote aceste au influențat asupră bursei, carea dormea linisita de unu tempu. Bursă recade ierasă de vre-o căte-va dile; nu se scie înse de către scânteilor are să resuflă mai tardiu, său accele nedându de materii de aprinsu s'au stinsu dela primă loru apparentia.

Pâna a nu trece la orientu, carele pre noi trebuie să ne intereseze mai multu, amintim despre conciliul din România, de astă data pre scurtu, ca a devenit o sarcina forte grea pentru papă. Vediind acum ca suntu atâtă episcopi și ca se im-

multiesc pre sia-care di, cari susu-lienă ca și eln pote gresi că și cei-lalți omeni pamenți, iera de alta parte, vedindu, că ei 300 episcopi seraci, pre cari trebuie să-i nutrește densulu, în două luni l'au costat 1,500,000 franci, fără de a-i putea concursul la sacra dogme de infallibilitate să maniată pre cei ce l'au svatuuită a cercă punerea la cale a cestiuantei dogme și a eschiamatu: „per fortia di farmi infallibile mi farano fallire (pentru forța de a me face infallibile me voru face falito [banerotu])“

Între intemplările din orientul Europei, cea mai însemnată e adi criza ministeriale din București. În unul dinognii nostri precedenți amu oratatu listă nouă cabinetu. De atunci astămu, ca ministeriul este dejă intarită după cum l'amu vediutu în acea lista, cu modificarea, că gen. Florescu nu a intrat în cabinetu și ca ministeriul de interne lu ocupa presedintele consiliului de ministri; iera financiile le are Cantacuzino. Ceea ce se vede acum din diuinale de dincolo face să crede omulu că ministeriul acestăi este unu ministeriu de necesitate, care după votarea bugetelor, va disolve adunările camerilor și va scrie alegeri noue. Majoritatea corporilor legislative fișore va da apoi ministeriul celu nou și „definitiv.“ Unii politici cred că ministeriul fișorul va fi alu lui Gogolniceanu-Brăteanu. — Cestu din urma a venit de curând în București și la unu banchetu, datu în onoarea lui, a tenu o cuventare politică, prin carea infișiză în colori forte și situarea internă politică a Romaniei.

Dietă Ungariei.

In siedintă din 15 Febr. a casei magnatilor prezinta notariul casei reprezentantilor, Bojanovics, proiectul de lege despre înfișizarea unei curți supreme de contabilitate. Acelă călu și estrasulu din protocolul siedintei respective se cutescă.

Proiectul se va tipări și tramită de odată comisiunei judiciale și financiare spre pertractare.

In siedintă din 15 Febr. a casei reprezentantilor se autentica protocolul siedintei premerse; presedintele anunță mai multe petitioni, care se trimită comisiunii respective. Comisiunea economică propune bng-talu casei pro Fauru, care se va tipări și pune la ordinea dilei. Deputații br. S. Perényi, I. Heggészi, E. Fráter, P. Daniel, L. Solomonu, A. Csiky predau petitioni, care asemenea se trimită comisiunii de petitioni.

Că a trece la ordinea dilei, la care e referatul comitetului financial, despre o petitionă a orasului Pestă privitor la meliorarea subvențiunii de statu pentru spesele judecătoresci cu 18,232 fl. 75 1/2 xr. După o scurta desbatere se primește proiectul comitetului financialu.

Urmăză propunerea lui I. Ludvighe, referitoră la venitele intercalare a dieceselor vacante; proiectul densului tienescu într'acolo, că disele venite să se administreze de ministeriul financiaru și să se folosescă spre acoperirea speselor a acestui ministeriu.

Min. de culte Eötvös: cestăunea e, adeverată și afirmarea, că folosirea venitelor intercalare spre scopuri bisericesci e nelegală? Oratorele crede, că în totu Corpus Iuris nu există o lege, care se dispune despre venitele intercalare. Art. X. a părției prime din tripartită determină, că regole e succesorul episcopilor reposati; art. XI. care se poate numi Magna Charta a episcopatului magiaru nu conține nimică despre venitele intercalare. Conform

unei dispusești a lui Iosif II din 1783 s'au transpusu venitele intercalare în fondul religionar. Franciscu a dispusu în an. 1793, că venitele respective să se folosescă numai spre scopuri bisericesci, din anul 1855 se tenu iera-si de fondul religionar; vorbitoriul promite, a propune în scurtu tempu unu proiect de lege despre intrebuintarea venitelor intercalare.

Se intinde o desbatere lungă și sgomotosa, la care iau parte B. Halász, Irányi V. Szilagyi, C. Ghyczy, Madarasz, Csiky Tisza și Berzenzechy; toți acești a sprințescu propunerea lui Ludvighe.

Propunerea se pune la votare și se respinge. Siedintă se încheie la 2 ore.

In siedintă din 16 Febr. se cutescă și autentica protocolul.

La ordinea dilei e desbaterea despre bugetul ministerigui de culte și instrucție publică.

Referentul comisiunii financiare Cautz recomanda votarea preliminariei.

S. Popu prezinta următorul proiectu de conclusu: conformu art. de lege 44 din anul 1868 sa se provédă preliminarie an. 1870 cu sumă de 12,000 fl. spre înfișizarea unui gimnaziu de statu, română, în Sfîntu-Gheorghe.

C. Ghyczy combată influența clericală catolică asupră instituțiilor de creștere și afirma, că de cănd acăstă influență, care e danosă noincetă, va capeta sub astfelu de conducere tinerimea a cresceră, care nu va ajunge nivelul secolului nostru; oratorele combată și interpretarea, că fondurile scolare ar fi catolice și nu a se folosi numai spre scopuri catolice. Cea mai mare parte a diseloru fonduri e posessiunea tierei întregi și prin urmare trebuiesc folosite spre scopuri comune. Ghyczy desprobă mai departe dispuseștiile proprii ale ministrului în privința scolelor gimnaziale și la provoca a-si rectifică procederea.

Fr. Pulszky: fiindu inca în America amintebu să intrebă barbati notabili de acolo, de unde provine aceea impregurare, ca statele unite să-ai eluptat în tempu asiatic de scurtu o asiatică bună stare. Mi s'au respunsu: la noi nu poate margini nici chiar congresul libertatea religioasă, presa etc. etc. Acăstă a-si doră o chiară și în patria nostra.

Statul nu are dreptu, a se amestecă în astări bisericesci, fia ea catolică, israelită sau oricare. Pâna cându, dice oratorele la finea vorbirei sale, se amintesc în parlamentul național magiar de confessioni, pâna atunci patria nu va inflori.

C. Bobory: Oare cându a fostu biserică factorele principale a culturei; astădi a incetat missiunea acăstăi a bisericiei prin urmare nu mai are dreptu a pretinde dotatini asiatică de mari.

I. Schwarz: regimul e licălu poporilor; majoritatea su coruptă de popi prin bani, (presedintele provoca pre vorbitoriu la ordine), vorbitoriul prezinta următoarea propunere: desbaterea despre bugetul ministerigui de culte și instrucție publică se amâna pâna la finea lui Martiu, se insarcină înse min. a presentă casei unu prospectu statisticu despre stadiul instrucției populare.

Siedintă se încheie la 2 1/2 ore.

In siedintă din 17 Febr. se autentica protocolul siedintei de ieri; presedintele anunță o petitionă și ca repr. Fr. Harkányi și-a presintat mandatul; Zsedényi predă 153 de petitioni de ale israelitilor ortodocși din Ungaria, care rogă casă, a nu impune concluziile congresului israelit acelor comunități, care nu consumăște cu ele. Petitionile se trimită comisiunii de petitioni.

După ce s'au votat casei unu bugetul seu trece

la ordinea dilei, la care e continuarea pertractării despre bugetul ministerului de culte și instrucțiune publică.

P. Hoffmann constată, ca vorbirea lui Ghyczy e basată pe două principii fundamentale: Legislativă se aibă influență asupra administrației și transferării fondurilor catolice și fundațiunilor, autonomia catolică să nu se organizeze fără sciștia și consensulementul legislativei. Deoarece ministrul de culte administrează fondurile din cestiune, trebuie să scie cămeră, ce face ministrul. După parerea lui Pulszky, fondurile scoalaștice suntu a veră statului; acesta este pre multu, căci căsă nu cunoște natura deosebitelor donationi. În fine dice Hoffmann că tempul acela încă nu a venit, în care legislativă se nu vorbescă despre religiune. Între altele e unu pasiu necesar, de a cerceta și esamenă natura diferitelor fonduri și fundațiuni.

Min. Eötvös respunde prin o vorbire lungă la tōte observările și reflectările mai însemnate facute în siedința de ieri și astăzi; între altele dice min. că autonomia bisericăsca e unu sprigiu mare libertății constituționale din Ungaria. Spre normala referinție între statu și biserică ducu numai două căli: său se amesteca statul în afacerile tuturor confesiunilor de o potriva său nu consideră afacerile confesiunilor. Casulu primu corespunde principiilor franceze din anul 1789, celu din urma e parerea dominantă din Americă și Svetia. Min. se alatura celei din urma. Ce se tiene de fonduri și fundațiuni se mira ministrul, cum de antevorbitorii vinu la astfelii de conclușii; densulu a presentat la tempul său computul finale comisiiunii financiale și făcăru represențante. În modulu acesta și continua ministrul sub aplauze repele vorbirea sea cea bine simtită și precugelata.

(continuarea sied. va urmă.)

Sabiiu, în 6/18 Februarie 1870. Este unu adeveru, de care nimenea nu se poate îndoia, că, în neștiința noastră spre cultura, avem o datoreitate imperativă, a nu uită de educația noastră și instrucțiunea secolului femeiesc, de care aterna parte mare venitoriu poporului nostru. Impreguiările noastre cele grele încă n'au iertat, a se dă unu avantu corespondentoriu acestui ramu alu educatiunei și instrucțiunei; dară fiindu convinsu, că poporul român, și cu deosebire intelectualii lui este petrunsa de trebuintă cea urgente a acelei, nu voiu se intru mai adencu în acestu obiectu, ci me voiu margini și dă expresiune simtiemintelor mele de bucuria, vedîndu între altele și aici unu incepere frumosu pentru realizarea ideei indegetate mai susu. Esamentul fetișilor din scola de fete de aici, subvențiunata din partea „Reuniunei femeilor române din Brăsov“ prin salarizarea unei invetătorii și prin premierea a unui invetătoriu, și spri-

ginita din partea comunei bisericescă gr. or. din cetate prin cederea gratuită a unei localități polonite, s'a tienut eri sub presidiul p. parochu locală. Eră unu aspectu fără dragală, a vedé pre cele 23 elevi ale acestei scăole, imbrăcate și galate curătu, cu fetile vesele dându responsurile din obiectele prescrise, în cari le instruise dlu clericu I. Vintiel eri. Ceea ce me surprinde înse mai multu, fără lucrurile cele frumosu de mănu: camesi, peptarele, ciorapi, legaturite și alte multe impletituri și cosaturi, cari copilele nu numai le facuseră preste semestrul în scăola, ci cari le facau în teoria și practica chiaru în esamenu înaintea ochilor privitorilor, dovedindu astfelii nu numai silintă, ci și desteritatea și metoda celu bună al d-nei invetătorie Marii Georgevici. Fia, că se reză prin multe comune române astfelii de scăole de fetișie, conduse de astfelii de conducători din sinulu națiunii și bisericiei noastre, și se nu mai simu constrasi, a incredintă fetișele noastre, precum se intempla încă în multe părți, cu deosebire ale Banatului și Ungariei, la femei străine, cari spre nereparabile dauna a națiunii noastre nu suntu în stare nici a le instruî în modu cuvânciosu, nici a le educă în spiritu națională și bisericescu!

Sighișoră 5/17 Fauru 1870.

Domnule Redactor! De mai multu tempu unu corespondinte zelosu din Sighișoră alergă cu nespusă truda, a colagi lauri pre cîmpula publicistică, dându cîndu în „Gazeta Transilvaniei“, cîndu în „Telegraful Român“, căte unu și petu regisitru asupra grozavelor hierurii, cari după densulu se severiesc în comună bisericăsca și în protopress-viteratul Sighișorei.

Noi vomu reflectă de astă-dată numai la corespondința lui din numerulu 2 alu „Tel. Rom.“, subsemnatu cu X care în matematică însemnează o marime necunoscută.

Două grupe de omeni suntu asupra căroră îndrepta X. sagetile sele: unii suntu preotii acestui tractu, iera cela-laltu în specialu protopres viterulu, ce sta în fruntea lui. Se vedem daru, că suntu crimele, pentru care corespurge pre acestea persoane cu atâtă arroganță de către ori înaintea lorului publicitarie.

Acușa lui cea dintăiu este aceea, că preotii acestui tractu suntu cu totulu nepasatori fatia cu afacerile scolaștice. Departe de mine, a me face aperatoriul nepasărei cui-va cătra afacerile publice și cu deosebire cătra cele scolaștice, care cu deosebire astădi eru dela noi în cordarea tuturor poterilor. Înse tocmai pentru acăstă a trebuitu se me indignezu și eu, că și ori-care altu nepărtentoriu, vedîndu patimă, cu carea X prinde totu ocașunea, a infără preotimea acestui tractu, carea mai vertosu aru fi meritată imbarbatare și sprigini. Eu din parte-mi credu, că cele trei conferințe tienute

la Sighișoră în 21 Sept., 24 Oct. și 3 Decembrie 1869, precum și multele concluse salutifere, aduse de ele, nu vinu a sprigini, ci din contra a combatte asertele lui X, căci acelea nu dovedescu indolență, ci din contra tocmai activitate și zelu spre înaintare, și este unu ce de totu străinu, a recrimină de indiferentismu pre preotii unui cercu, cari nu pregetă a se adună într'unu patrariu de anu la 3 conferințe în cause scolaștice! Iera déca unu său altul din preotii tractuali său din caușa bălei său pentru vre-o pedeacă obvenita totu din oficiu, său din caușa vre-uei alte ne-utinție, căci suntu legiune, n'a potutu luă parte la vre-ună din acestea conferințe, apoi dlu X că omu fără versatul în jurnalistică și fără interesat de causele scolaștice, me miru, cum a potutu trece cu vederea, că asemenea absentie obvinu, și după firea lucrului trebuie se obvina la tōte conferințele. Si déca d.e. preotii luterani, cari posedu portionile cele bune canonice, cari tragu cu sutele și cu miiile salariile loru, cari pentru calatorile loru oficiose pâna la cetate primescu dela comune ca și caru, ba încă dorn și diurne, cari în sine au preotindini capelani substituti, totusi fără arare-ori potu participă cu totii la asemenea conferințe, — unu lucru despre care dlu X se poate convinge pre usioru din reprotole publicate prin diuarie: apoi cum nu se sfiese a aruncă péatră cu atâtă malitia, ba chiaru și cu batjocura și despreștiu asupra sirmanei noastre preoficii gr. or., carea pre de o parte este atâtă de îngrenată cu oficiile sele, iera de alta parte atâtă de miserabile remunerata, incătu multi dintre densii din venitulu parochiale nu suntu în stare a-si face unu rendu de reverende? Nimicu mai usioru dle X decătu a critisă și calumnia, daru nimicu mai greu decătu a face!

De aceea mai cu cuvântia aru fi, că se ajută cu sinceritate la radicarea stării materiale și intelectuale a acestei preotimi, decătu, abusându de publicitate, a-li bate jocu de densă.

Înse nu de afacerile scolaștice lu dore pre dlu X, ci numai de ambicioanele sele personali; pentru că altmintera aru și referită publicului rezultate pozitive și lucruri obiective despre acele afaceri, și nu s'ară fi legat de nesce cuvinte vorbite nu în siedință, ci într'unu discursu privatu familiaru, și nu în intelelesulu celu schimonositu, ce li-lu da X, ci într'unu intelelesu cu totulu sinceru și bine-vitoriu. Preotulu respectivu, carele de altmintera este unul dintre cei mai apti ai acestui cercu, a disu în discursu privatu cătra cine-va unu cuventu neprecantu, ce sémena pote cu celu reproodusu de X; înse intelelesulu nu a fostu acelă, prin carele X va se infereze pre acelu preotu de inimicu alu luminării poporului, ci a fostu acelă, că se nu se impuna poporului, dintr'odata mesuri pre aspre și greulți pre simtibili în privința scăolei, căci altmintera elu și intenționile cele mai bune ale conducerilor sei le va resplată cu ora, neascultare și renitentia. Si au dora nu au multă valoare cu-

FOLIORA.

Cum se mută casele în Americă.

De multu ceteiu, ca americanii cîndu au lipsa de a obli o stradă său a arangă mai bine o curte prin mutarea unei case, ei nu facu cum se intempla acăstă la noi în Europa, adecă sa se ia josu acoperisiele și apoi sa se rumpă murii și sa se elădește din nou, ci ei le împingu la loculu, căli se pare mai potrivit, întregi asiā cum suntu, fără de a sterni pre locuitori din ele nici pre unu momentu. Si acă trebuie se cugetăm, că nu e vorba de case mici de lemn, ci de edificie mari, cu stagiuri mai multe. Chicago este cetatea, ce ne da mai multe exemple de mutări de case înse mai multu în direcție verticală.

Instrumentele întrebuintate la operațiunea mutării de case suntu siurubele. Aceste se asiediau sub edificie mari în distanță egale, dară și ele sub unu grătaru de lemn tare, din bârne grăse, care grătaru vine nemijlocită sub fundația edificiului. Pusetiunea siurubelor sub grătaru e verticală. Miscarea tuturor trebuie se fă deodată, și precum se înalta ele în rosturile loru se radica și edificiul, făcă cătu de greu.

In Chicago, o cetate căre dela 1830 a crescutu asiā de tare, incătu la 1867 avea 230,000 locuitori, a trebuitu că strade întregi să se opună operațiunii acesteia, ce e dreptu numai în direcție verticală, pentru că altmintera nu era cu putin-

trebuințiosa și gasulu se conducea prin tievi de gummi din tievile strădei.

Operațiunea însăși a fostu asiā? Calea ce trebuia să o facă edificiul a fostu podită cu lespediri de granit. Prește aceste zidu în cementu și prește aceste sîne de feru, cam căte trei urme de parte unele de altele. Sub sîa-care zidu alu edificiul a venitul suluri de feru de $1\frac{1}{2}$ polciari grosime, desu lângă olalta. Între aceste se verira darabe de lemnul de unu polciarie. De asupra sulurilor iera vinu sîne de feru și prește densele lespedi de petra ieșite cu unu felu de petra môle și legate cu cemento. Gioru impregiu edificiului se punu probăse (Rahmen) tari de lemn, cari suntu legate prin rude de feru crucis și curmedisii prin edificiu. Impingerea se face prin siurube. Dinapoi edificiului s'a sapatu o asiediatura plană. De partele acestui a s'a lipit o bârnă mare și de acesta se radimara 72 de siurube, cari se siurubau din rostulu loru spre edificiu. Edificiul întregu era asiediatu pre 904 suluri.

Preparatiunile aceste au duratu trei luni de dile, pre cîndu impingerea, respective mutarea casei s'a facutu în patru dile și a avutu lipsa de patru-dieci de lucratori.

Spesele mutării faco 30,000 de dolari. Era celu mai mare edificiu, mutatul în modulu acestă, ceea ce a facutu sensație chiaru și în Americă. Eata la ce rezultate duce cultivarea industrială.

vintele acestea? De cădăta, dle X, că teoreticu credi, că cauza scolară se poate pune în picioare astăzi de vîsor, precum să pună lăstările pre harhia în unui protocolu conferențial său clăvețele pre harhia unei corespondențe jurnalistică, apoi eu după o praca indelungată nu mă potu alătura lângă fericită dătă credință.

Ieră de cădăta nisice cuvinte neprecumpanite familiari, scăpată afară de sădintă, le spionezi, le prindi, le schimonosesc și apoi le dai publicității, apoi prin această nu dovedesci altă decâtă aceea, că nu ești demn de incredere, cu carea ai fostu intenționat până acum!

După aceea impută X unor asesori protopopeschi, că n'au voită a subserie concluziile conferenției, macar că aceleau au fostu aduse prin aclamație.

Aici dle X, concede-mi a-ti marturisi, că-ți suntu sărăi verdi judecătile asupra consultărilor publice; pentru că praca inițiată au dovedită, că tocmai decisiunile aduse prin aclamație sunt cele mai suspicioase și mai dubioase, și cu mai multă dreptăți aru pute face respectivii nevoitanti dătă impotăre, căci că omu inventiatu ai aperatu aclamație, cu totă cea unu membru au facutu mai de multe ori propunerea, că nu prin aclamație, ci prin votare formală sa se aduca concluzie.

Inse espunendu corespondențele pre preotii noștri că nepasatori, ba că contrari causei scolare, carea de altmintrea, sciu de siguru, (din date oficiose statistice), că nu este nici decâtă intre cele din urma din archidiocesa, și facuse pensulu numai de jumetate; trebuie acum se urmedie laudă și glorificarea propria pentru meritele cele mari ale dăselor, care lumea cea rea, nemultamitória încă nu voiese a-i le remuneră nici băremu prin vre-unu articuliu jurnalisticu. De aceea firesce eră de lipsă, se și le trambitedie X iususi, și încă nu numai în „Tel. Rom.“ ci și în „Gaz. Trans.“ că nu cumva se remana vre-una colțiu de tierra, care se nu le cunoște.

Si astăzi lângă meritulu, că a produsu fapte maretie, X adauge încă unu meritu: adepă, că se face elu insușii istoriografulu faptelor sele. O lume, lume! Doi „intileginti“ Sighișoareni aduna în celu mai mare secretu, fără scirea preotilor, inventiatorilor (?) și fruntașilor vre-o cătă va omeni în crima, platescu vedere de vinu din fondul X și astfelu punu temeiul, pre bancele crimiei, unei „scăole“, în carea sa se inventie D-die scie, dăra multe de totă, precum dice X, că a facutu preotulu interian din comun'a Danesi. După aceea se ducu „profesorii“ sări prin vecinătăți, aduna pre barbatii cu pipele, pre muierile cu furile, pre copii cascându gurile și scribirindu de frig pre după cuptoriiu cotărora case, ducu tablitie și stile, că se inventie pre omeni carte, se-i lumineze, la lumină tacușilor, se-i scotia din întunecul, în care voru se-i tienă popii; după acea le scriu înainte nomele, le pörta mâna, că se facă dintr-o data mânjiturile aceleau, fără de a-i fi inventiatu mai multe literile; apoi se spună glume, anedote, povesti, și în fine după dăne său trei „prelegeri“ profesorii dău vacanția pre tempu neotarită, căci omeni ridindu și batându-si înșiși jocu de scola și de inventiatori, despre cari nu sciu, că glumescun să voru ce-va scriosu, se risipescu, și „scăola“ rămâne și fără scolari și fără inventiatori, căci zelul au evaporatul preste năpte.

Bata, domnule Redactoru, scăola cea mare din Sighișoara! Si totusi unu preotu, omu alu intuerecului și alu regresului, au calezatu, a desmentită pre poporu în biserică dela această „scăola“ gloriosă! Ce peccat! Ce crima!

Inse glumă la o parte! Astăzi numită scăola, o idee pote ca buna in sine, inse gresita și devinția caricatura prin miserabilă ei execuție, se nescocise ca cine scie ce complotu în celu mai mare secretu, se incepuse cu aldemasie sărăi dubiose prin cărcime, și apoi se continuase prin unghiori; de aceea, de cădăta preotu aru și abatutu pre poporu seu dela asemenea convențiuni, alu căroru sfersu erau se fia negrescă capetele sparte și temnițiele, și aru și implinito datorintă sea pastorală, și portarea lui aru merită aprobația din partea tuturor celor intilepti. Inse desmentarea această, carea minunatul X după minunatul seu limbajiu o numește „a nouă minune intră nouă sute de ani“, nu a privită la scăola diplomatico-juridico-eclesiastică-universala, ci la alta cauza a poporului. Si adepă, în intileșul statutului congresual, sinodul parochial trebuie anunțiatu în

biserica cu 8 dile mai multe, și parintele protopopu o a facută această, provocându pre poporu, că se vina în numără cătă mai mare la darea socotelelor bisericescă, că astfelu se aibă scire cu totii despre starea materială a bisericei și se nu clevețescă unul său după obiceiul prin adunări de sără asupra curătorilor, că mananția banii bisericei și atele de feliniu acestă. Nu, d. X, nu protopopulu învinuitu de cădăta va stricatu „scăola“, ci aceea a decăduțu și disparutu prin insăsi debilitatea sea, adeca prin mesurile cele cu totul gresite ale deprindătorilor.

(Va urmă.)

Pest'a, 6/18 Februarie 1870.

Domnule redactoru! Escriendu-se alu 6-lea cursu telegraficu: credu, că „publicația“ respectiva din făoașa oficioasă „Buda-Pesti Közlöny nr. 39“ vă și atrasu atențunea d-vostre.

Unu estrasu din făoașa acăstă nu va fi de prisosu.

1. Cursul se va începe în 4 Apriliu 1870 st. n. în Pest'a, și se va fini în 4 Iuliu 1870 st. n.

2. Terminul de suplicare pentru primire în cursul acăstă e pnsu pre 9/21 Martiu 1870. Suplicele să se adresie către „secțiunea III/3 a ministerului r. u. pentru agricultura, industria și comerțu.“

3. Dela cei ce doresc, a fi primiți în cursul telegraficu, se recere:

a) se aibă etate între 18 și 30 ani — (estrusu din protocolulu botezatilor);

b) se fia absolvatu celu putinu 6 clase gimnaziale său reale, său și vre-unu institutu militaru de unu rangu cu aceste clase — (atestatu scolasticu);

c) se fia de constituiune trupescă sanatosă — (atestatu medicalu);

d) se aibă purtare bună — (atestatu dela autoritatea competență civilă).

4. Sa amintescă, care limbi posiede.

5. Cei ce suntu în oficiuri la alte ramuri ale serviciului de statu, se-si înaintează suplicele prin mijlocirea chefului respectivu.

6. Suplicantii fără calitățile acestea, său suplicele, ce n'ară și indiestrate cu totă atestatele prescrise, să presentate pâna în terminulu prescriptu (9/21 Martiu a. c.), — nu se voru luă nici decum in considerație.

Romania.

Societatea „Romania industrială.“

La întrunirea dela „Pomulu verde“, tinență în diu'a de Vineri, 23 Ianuarie 1870, să luatu otarirea, că statutul acestei societăți să se depuna atâtă pre la diferite starosti, cătu și pre la aceia din domnii, cari aru bine-voi să se insarcină de a face subscritori pentru întocmirea acestei importante instituții.

Subsemnatul dara, că unul ce amu avutu onoreea să presidezu acea întrunire, amu credutu că este bine se dă publicitatei numele persoanelor la cari se află depuse acele statute, pentru că se scie unde potu să se inscrie acei ce voru bine-voi se facă parte din societatea „Romania industrială.“

Suntu convinsu că nu e român, care se nu dorosca din anima înflorirea industriei, comerciului și agriculturei noastre, și de aceea credu, că toti o sa se întrăca a întră, cătu mai curendo, în această mare asociație, care are de scopu a face că, atâtă prin guvernă cătu și prin ea insasi, să se imbunătățească economia națională.

Prin guvernă, ea voiesce se ajonga la aceasta tinentă prin dăne mijloce legale și pacinice:

1. Indemnându pre autoritate se ia dispoziții pentru dezvoltarea comerciului și industriei române;

2. Protestându, prin petitioni în regula, la totă corporile constituție ale statului, contra oricarei măsuri vatematoriei economiei naționale.

Prin ea insasi, societatea va încuragiă și va întări comerciul și industria română;

1. Prin consumație. — Toti membrii ei se angajaza pre onore ca, atâtă prin obiectele de consumație cătu și pentru cele de producție, se dea totu-deună preferință neguțelor români, cându acele obiecte se voru găsi la venditorii străini cu același pretiu și de aceeași calitate.

2. Prin înfrățire. — Societatea fiindu împărțită întrălătăea secțiuni, căte județe suntu în tierra, unu membru dintr-o secțiune, transportându-se pentru afacerile sale comerciale său industriali într-o secțiune din alta localitate, după simpla presentarea a cuitantie de plată anuale a cotizației sale, poate compă pre concursulu comitatului de acolo, care e detinută sa-i dea totă informația, de cărui aru avé trebuintă și se-i procure înlesnirile putințiose pentru seversirea acelorui afaceri.

3. Prin creditu estinu. — Casăa societăției, în marginea fondurilor de care va dispune, va imprumută pre asociati numai cu dobândă de 7 la sută pre anu.

4. Prin deprinderea producătorilor la economia. — Pentru acestu scop, cea dintâi grigia a societăției, după constituirea ei, va fi de a funda o casă de economia, curatul romanescă, pre base solide și cu autorizarea guvernului.

5. Prin premiuri. Pentru stimularea muncitorilor, se va face concursuri și expoziții pentru diferitele ramuri ale industriei și se va da ca premii instrumente perfectionate, care se serve contextului în meseria, ce esercită.

6. Formându în fine, maiestrii în diferitele ramuri de industria. — Societatea va tramite cu cheltuielă sea pre cătu mijlocele și voru permite, pre cei mai inteligenți dintre producătorii români, că sa se perfectioneze prin atelierele străine.

Direcționa unor operațiuni atâtă de importante este incredintata unui consiliu destul de numerosu care, după statute trebaie se fia alesu dintre omenii cu specialități și cu greutate în societate. Apoi, în ceea ce privesc ascurarea fondurilor, se mai prevede unu casieriu cu o garanție pozitiva în raportu cu sumele din casa.

Că se poate înse acăstă societate lucră cu putere, trebuie că numerul membrilor sei se fia totu atâtă de mare pre cătu suntu de măretie scopurile ce ea și propune se realizează. Pentru a participă la o opera națională atâtă de remarcabile, nu se cere decâtă neinsemnatul sacrificiu materială al unei cotizații de celu putinu 50 bani pre luna. Se primește cu cea mai vie placere concursulu domnelor cari, după statute, au totă drepturile celorlăți asociați, afara de drepturile de alegorii și eligibili.

Credinția de trebuintă a dă aceste mici esplorări pentru acei ce nu voru și cunoscendu incă scopulu și însemnatatea societăției „Romania industrială.“

Dupa acestea, socolescu că nu mai este trebuită de nici unu indemnă. Aceasta asociație este îndestul de romanescă, pentru că se atrage pre toti adevăratii români. Me marginesc de acum în, a notă numai numele persoanelor la cari suntu depuse statutul cu liste de subscrizere:

(Urmăza subscrizerile.) din „Inf. buc.“

Ieri sări avu locu în sală Slatinău splendidul banquetu, oferitul lui I. Bratianu de comerciul și industria capitalei. Din partea celor ce oferă banquetul se purtă trei toaste bine-simțite, 1-lu pentru M. S. Domnitorul și cele 2 pentru D. I. B., și mai alesu celu de alu treile fără aplaudat. D. I. C. Bratianu respunse apoi prin o cuventare de aproape o oră, prin carea în mijlocul a repetate salve de aplaște, espresa vederile d-selor asupra situației. Suntemu fericiți a vedea că conlușia acestei barbatu politici suntu tocmai ale fără noastre, carea dela începutu a strigat: nu învinovății tronul de retele ce se facu, nu cogătăi numai la returnără, ci spuneti tronului pasurile de care suferiti, spuneti-le pre căile legali ce prevede constituția, și fii siguri că tronul, audindu și tău pre lângă D. V. Boerescu, va da ascultare.

D. I. Bratianu espresa ce aspectu are cameră și care e aspectul capitalei. În cameră sumedenii de partidori și grupuri politice și în capitală, adormire. Ce a-ti facut D-vosă, care ve plângă de tronu, întrăba D. Bratianu, ca se scie tronul care ve suntu nevoie și durerile? Vedintău M. Sea, alti indivizi urcându treptele palatului seu, de cătu pre intriganti, și pre cei, carii suntu adverata causa a relelor.

D. I. Bratianu se radica contră faptul ce există în atâtă partidă în cameră; d-lui explica cu multă simțire că naționala nu e neci roșia neci alba, ci ca ea voiesce mai multă economia în finanțe, nearuncarea

de noi biruri, discentralisarea și autonomia comunității. — Arăta că comerțul și industria fără banchi de comerț și case de credit, vor fi nabușite de comerțul evreu și germanu, care dispun de asemenea banchi și credite, și termină apelându că toti se inconjură tronul, se-i spune ce voiesc tîră și că se fia siguri că tronul românilor va fi cu tîră — Lungi și prelungite aplaște eoperă aceste intelepte apeluri ale dlui I. Bratiu.

D. Stolojanu purtă apoi unu toastu din partea Craiovei în onoarea dlui I. Bratiu.

D. V. A. Urechia, luându cuventul: dîse între altele:

Adeverul e unul; și sôrele este unul; devenire multiple suotu radiele sôrelui și multiple căile care duce la adeveru. Ceea ce numim grupuri politice, suntu individi care pre cai diverse tind la același scop: adeverul. Vorbesc de grupurile liberali care cauta adeverul cu sinceritate. Într-aceste grupuri diferintă e de tempu: ieta totalu.

D. I. Bratiu s'a ingrozită dice, vediindu-ne numeratele grupuri politice in care e impartita cameră. Are dreptate din punctul de vedere alu dale dara au dreptate și acele grupuri: ele suntu radiele acelui-a-si sôre, pre cai diverse, dupa temperamentu și dupa impregurări, ele mergu spre acel-a-si scopu. Ele suntu fractiuni, grupuri cari constituiesc unu batalionu imensu, batalionul natiunei și alu victoriei: nu e desbinare, pentru ca batalionul e compus de individe și de gruguri. Arborati drapelul liberalismului, alu romanismului și veti vedé cum batalionul sacru va fi reunitu spre a-si face datoria!

Dupa d. Urechia carele vorbi in numele grupurilor liberale, căroră li se facuse onoarea invitării la banquetu, vorbi cu multa tineretă și in aplaște bine meritate d. Fortunato, in numele junimei și in onoarea dlui I. Bratiu. Mai luara cuventul și alti oratori, dintre cari d. Chitzu fu aplaudat foarte multu de asistenti.

La 10 ore séră dura anche serbarea.

„Inf. buc.“

Varietăți.

** Comisiunea de reclamări și înfațări de darea de venitură alesu eri de adunarea reprezentanților din municipiile ce se tienă de directiunea financiale a Sabiuului. Aceasta adunare a fostu adunată pâna ieri și a durat vre-o trei dîle. Membrii comitetului suntu: dd. Dionisiu bar. Banffy din comitatul Albei inferiore, E. Lechim din comitatul Hunedoarei. Suplenti suntu alesi: Franc. Németh din comit. Albei superiore și Carolu Schöchter din Sabiu. Comisiunei se dede de către regimul apoi doi barbati de incredere in personele dloru Ioanu Brote din Sabiu și Stefanu Ciocan din Sieic'a-mare. Presedinte alu comisiunii e bar. Konradshiem.

** Portare de arme. „Hr. Ztg.“ are in numerulu seu de eri unu articulu in care se face istoricul pasu-pórtelor de arme introduse in tempul stărei de assedia (1852), dupa revoluția din anii 1848—1849. Patentă emisa de atunci nu a fostu delaturata, dara tacendu guvernului a tolerat cumpărarea de arme și fără pasaportu, mai cu séma dela 1863/4 incóce. Acum din seninu se vede punerea in lucrare a acelei patente și dupa cum asta „Hr. Ztg.“ numai in părțile locuite de sasi și de români, dara nu și asupr'a secoimei și a nobililor din comitate. Provoca predeputatii sasi a face interpellare in dieta in privința acelui.

** Tempul. Dupa ce unu săru de mai multe dile a fostu tempu domolu și s'a topit o parte mare din neaua, de alalta séră a intrat unu tempu foarte schimbaciosu: ventu cu ninsore, și ventu cu sôre.

** (Vagone incalzite) Directiunea drumurilor de feru de statu a decisu a incalzirile vagonele de persone en aburu. Mesură aceasta se extinde și asupr'a vagonetelor classe III.

** Cloroformulă că mijlocitoru la declararea crimedură. Cloroformulă este cunoscutu de unu mediu ce adorme și ametesc. Pâna acum cloroformulă s'a aplicat la pacienti, căroră li se facea vre-o operatiune, pentru a fi adormiti se nu simtia-

cumplitele doreri legate de operatiune. De currendu inse s'a constatatu in Newyork, că cloroformulă este aplicabile și in declararea crimedură de săptămâni. Anume unu barbatu cu numele Buckhout a omorită pre femea sea și pre unu vecinu, dimpreuna cu unu fiu alu lui. De atunci acestu Buckhout se arăta a fi nebun fără că medicii sa se potă convinge, deca densulu este nebunul intrădeveru, său numai se face. Pentru a se lamuri bine acelui impregurare, medicii decisera a veni la rezultat prin intrebuitiarea cloroformului. Ei combină astfel: deca cineva este treditu din lessinu prin cloroformu in primele momente ale desceptării, memoră sea este inca amortită, și unu asemenea individu se da pre facia. Experimentul s'a facut in sală tribunalului. Buckhout pară ca presimte, ce are sa se intempe, și se smulse din tota puterea sea de a nu aspiră cloroformulă. In fine elu fu legat bine și adormit in grada. Pâna ce se desmeti pucintelu, trecu mai multa vreme. Elu se uită impregiurul său linisită și respundă la intrebările ce i se adresau, conformu adeverului. In aceste momente elu nu era nebun. Dera indata, ce i se desceptă memoră, elu cunoșcu poziția sea și astupându-si facă cu mâinile incepă a plângem. Experimentul dete rezultatul acceptat.

** Un dialog caracteristic. Sambăta trecută, cându Borlea declară in dieta, cumca va tine la cauza națională și o va aperă chiar și deca aru ajunge a umblă, nu numai cu incătiamente rele, ci tocmai descultiu, căci-va unguri și permisera nescari injurie, pentru cari se nascura nisce vorbe intre Stanescu și unu deputatungur pre cându esau din dieta. Mai departe din derertru venea Borlea, iera inaintea lui mergeau nemijlocit doi unguri cari nu-lu observasera ca elu li e la spate. Unul dintre acesti unguri, incepe a blasphemă: „Nu-i ajute Domnul lui Borlea se umble decâtă cu caltuni rele, său descultiu.“ — La acelui Borlea lu bate pre umeru: „Fără! Nu blasphemă; en cauta, de te convinge ce incătiamente bune amu!“ (Borlea cam lungu la picioare; cu o destieritate de gimnastu i presenta ungurului incătiamente inaintea ochilor) Ungurul, suprinsu, se scusa: „Amu glumită.“ — „Multămim de gluma,“ fu replică lui B. „Alb.“

** Înscriintare in privința opului „Poesia și Prosa.“ Din cauza unor date, cari-mi erau necesarie pentru notele aduse la disertatiunea despre literatură română, și cari abia acum mi le potui procură totu, opula promisă pre lună corinte, va potă săpare numai cu finea lui Martinu, pentru care intărirea intemplată in favoarea opului, cero și speră indulgintă on. publicu prenumerante. Numerulu frumosu alu prenumerantilor, ce mi-a sosită pâna acum, precum și colectiile, cari dupa informatiunile primite, curgu inca in multe părți printre români, me îndemnara a tipari opulu in 1500 de exemplar. Dupa ce inse la dorintă esprimata de mai multi onorabili dd. prenumeranti, m'am uotarită a tipari la capitolu cărtiei numele lor prenumeranti, rogu pre toti ocei, cari dorescă a avea acestu opu, și cu deosebire pre dd. colectanti, se bine-voiesca a grabi cu tramiterea prenumerantilor, și a me înscriintă celu multu pâna in finea lui Martinu, că listă ce voi dă despre prenumerantii mei, se fia incătu se poate, completa.

Oradea-mare, 19 Februarie 1870.

Justinu Popfia.

Pentru cele 30 familii nefericite din Tofalău au mai incurșu:

(Continuare din nr. 12.)

Din Tök-e-Terebes (Satu-mare in Ungaria) prin dlu Parohu Georgiu Ardeleanu dela Români de acolo, fără lista speciale, 17 fl.

Din Salisce, prin P. Dan. Némthy, curatorul Al. Cândă și invet. Dim. Chircă, dela DD.: Par. Daniilu Neamțiu 1 fl. Dimitriu Pavelu 1 fl. Dimitriu Romanu 1 fl. Ilie Begiu 1 fl. Nicolau Popă 1 fl. Ioanu Peligradu 1 fl. Petru Hanciu 1 fl. Dimitriu Serbu 1 fl. Ioanu Comisia 1 fl. Ioanu Bersa 1 fl. Vedova Marii Ilie Popă 1 fl. Oprea Hanciu 50 xr. Dimitriu Popă 50 xr. Vedova Annă Nicol. Stireciu 50 xr. Annă Stanu Gosea 50 xr. Dimitriu Vasiliu Popă 40 xr. Ioanu Ro-

deanu 30 xr. Avra Nicolau Hans' 30 xr. Nicolau (Zeica) Rosea 20 xr. Stanciu Lapedatu 20 xr. Ilie Peligradu 30 xr. Ilie Dim. Popă 30 xr. Ioanu Hertesoriu 20 xr. Ilie Stelea 20 xr. Ană Ioanu Popă 20 xr. Georgiu Vâlcanu 20 xr. Ilie Begiu 20 xr. Petru Romanu 20 xr. Petru Tempanariu 20 xr. Petru Blotin 20 xr. Nicolau Siobu 20 xr. Petru Rosea 1 sfantu argintu. Ioanu Avraamu 10 xr. Ioanu Ivanu 10 xr. Ioanu Popă 10 xr. Ioanu Peligradu 10 xr. Dimitriu Barbu 10 xr. Dimitriu Runciu 10 xr. Ioanu Chipara 10 xr. Dimitriu Rosea 10 xr. Nicolau Tîntea 10 xr. Dimitriu Cincuru 10 xr. Ioanu Arsenie 10 xr. Procopio Petruțiu 10 xr. Ioanu Neamțiu 10 xr. Ilie Mosoră 10 xr. Moise Mogă 10 xr. Savă Borcea 10 xr. Ioanu Hertiș 10 xr. Petru Rosea 10 xr. Nicolau Ghîbău 10 xr. Oprea Meicote 10 xr. Ilie Morariu 10 xr. Savă Rosea 10 xr. Ioanu Mocanu 10 xr. Ioanu Carătusiu 10 xr. Marija Dim. Valcu 10 xr. Constantin Stelea 30 xr. Oprea Bucseanu 30 xr. Doctoru Pascu 1 fl. Stanu Banciu jun. 1 fl. Ilie Hociotă invetiat. 50 xr. Dimitriu Iosofă Invet. 50 xr. Bucur Cupu invet. 40 xr. Dimitriu Chircă docintă. 50 xr. Par. Nicolau Racuciu 10 xr. Dela mai mulți 8 fl. 10 xr.

Sumă 32 fl. v. a.

Să iau dăne-dieceriu in argintu.

(Va urmă.)

Să biiu, 6/18 Februarie 1870.

Comitetul.

Concursu.

Pentru vacanța parochia gr. or. din Bateslin, indiestrata cu emolumentele de o grădină, ună sesiune de pamentu parochialu, 94 de mesuri de cuceruza și venitulu stolaru dela 94 de case, se deschide concursu pâna in 16 Februarie 1870. Decei doitorii de a dobendi acelaș parochia ană se acomodă ordinatiunei consistoriale din 15 Ianuarie 1870 nr. cons. 15 prin care s'a ordinat jumătatea din enumeratele mai susu venituri, preotului morbosu la propria lui cerere.

Petitorii suntu avisati recursurile loru proveidue cu documentele prescrise in § 131—121 din „Statutul organicu“ a le substerne dlui protopresbiteru alu Fagetului, Atanasiu Ioanoviciu.

Bateslin, 24 Ianuarie 1870.

in contielegere cu dlu protopresbiteru Comitetul parochialu.

(19—3)

Edictu.

Marija lui Nicolau Slavu din Mohu, Scaunulu Sabiuului, care de mai multu tempo, cu necredintia au parasită pre legiuțulu seu barbatu, Nicolau lui Irimie Iancu, totu din dîsa comuna Mohu și Scaunu, fără a se scă locul aflăre ei, se cîtează prin acelui, că in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresită sa se infatisidie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru, ca la din contra, și in absența ei, se voru otari, cele de lege prescrise.

Să biiu in 5 Ian. 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protop. Traetului Sabiuului alu II-lea.

Ioanu Pannoviciu

(10—2)

Protopopu.

EDICTU.

Ioanu Posa din comună Porcesti in scaunulu Sabiuului, care de 5 ani, cu necredintia au parasită pre legiuța sea socia, Marija lui Istrate Leucă, totu din Porcesti, fără a scă locul aflăre lui, se cîtează prin acelui, că in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, negresită sa se infatisidie inaintea subscrisului foru matrimonialu, pentru ca, la din contra, și in absența lui se voru otari, cele de lege prescrise.

Să biiu, in 9 Februarie 1870.

Forulu matrimoniale gr-or. alu Protopopiatului tract. Sabiuului alu II-lea.

Ioanu Pannoviciu

(11—1)

Protopopu.

Bursă de Vienă.

Din 11/23 Februarie 1870.

Metalicile 5%	61 75	Act. de creditu	268 70
Imprumut. nat. 5%	71 80	Argintulu	121 35
Actiile de banca	126	Galbinulv	5 84